

Sopron 2020

**Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete**

TOXINOK

- **BOTH GYULA**
- NÖVÉNYVÉDELMI ÉS AGROKÉMIAI SZAKMÉRNÖK
- EÜ. Gázmester

Levelezési cím:

9762 Tanakajd, Ambrózy sétány 2/A

*

Irodánk:

9700 Szombathely, Pálya utca 2.

*

Weboldal:

www.vmnk.hu

*

Facebook:

facebook.com/vasmegyeiNK

*

E-mail:

info@vmnk.hu, titkar@vmnk.hu, elnok@vmnk.hu

*

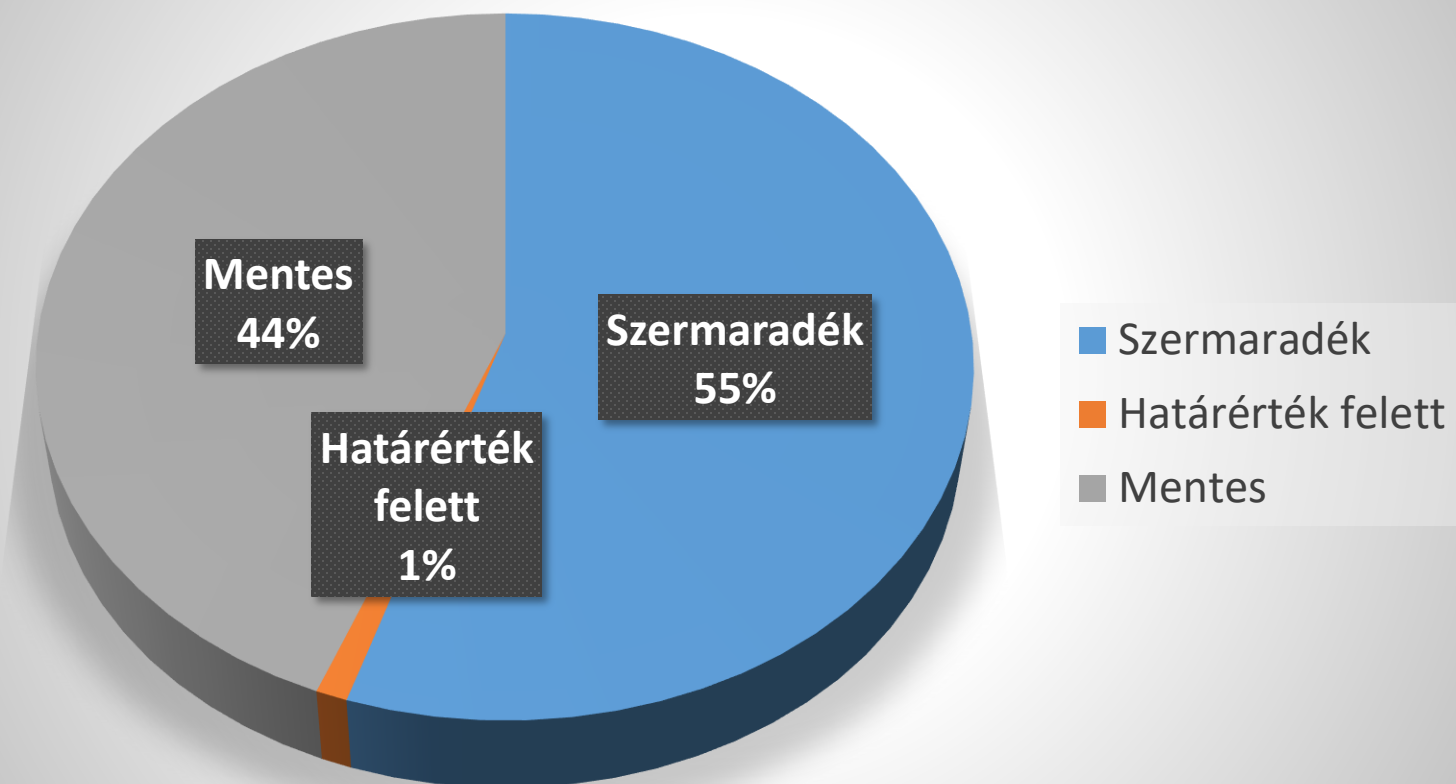
Telefonszám: +36 70 202 1215

Szermaradék

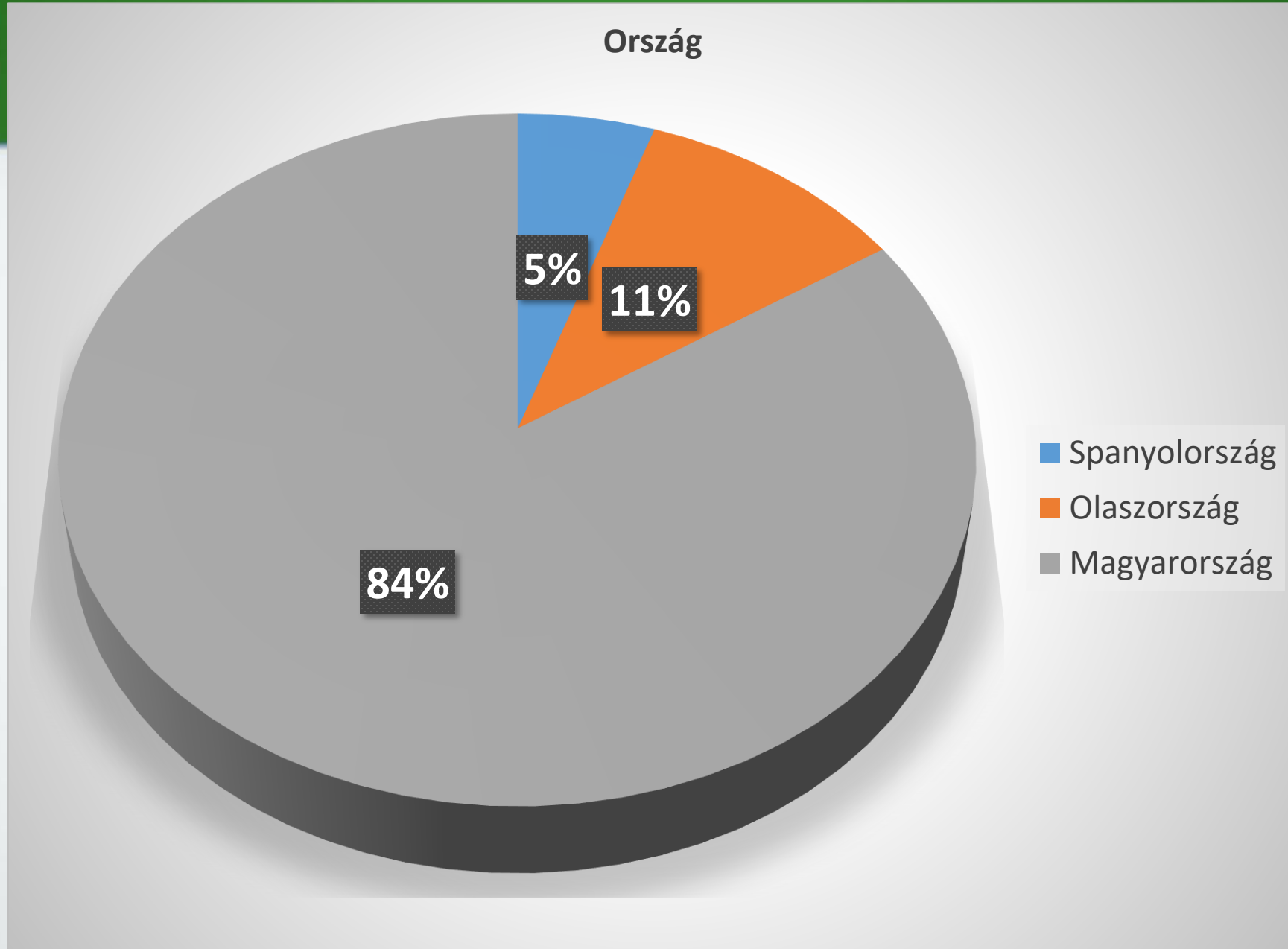
. Évente mintegy 2000 -2500 friss zöldség-, gyümölcs-, gabona minta vizsgálatát végzi el a NÉBIH

Szermaradék 2017

Szermaradék

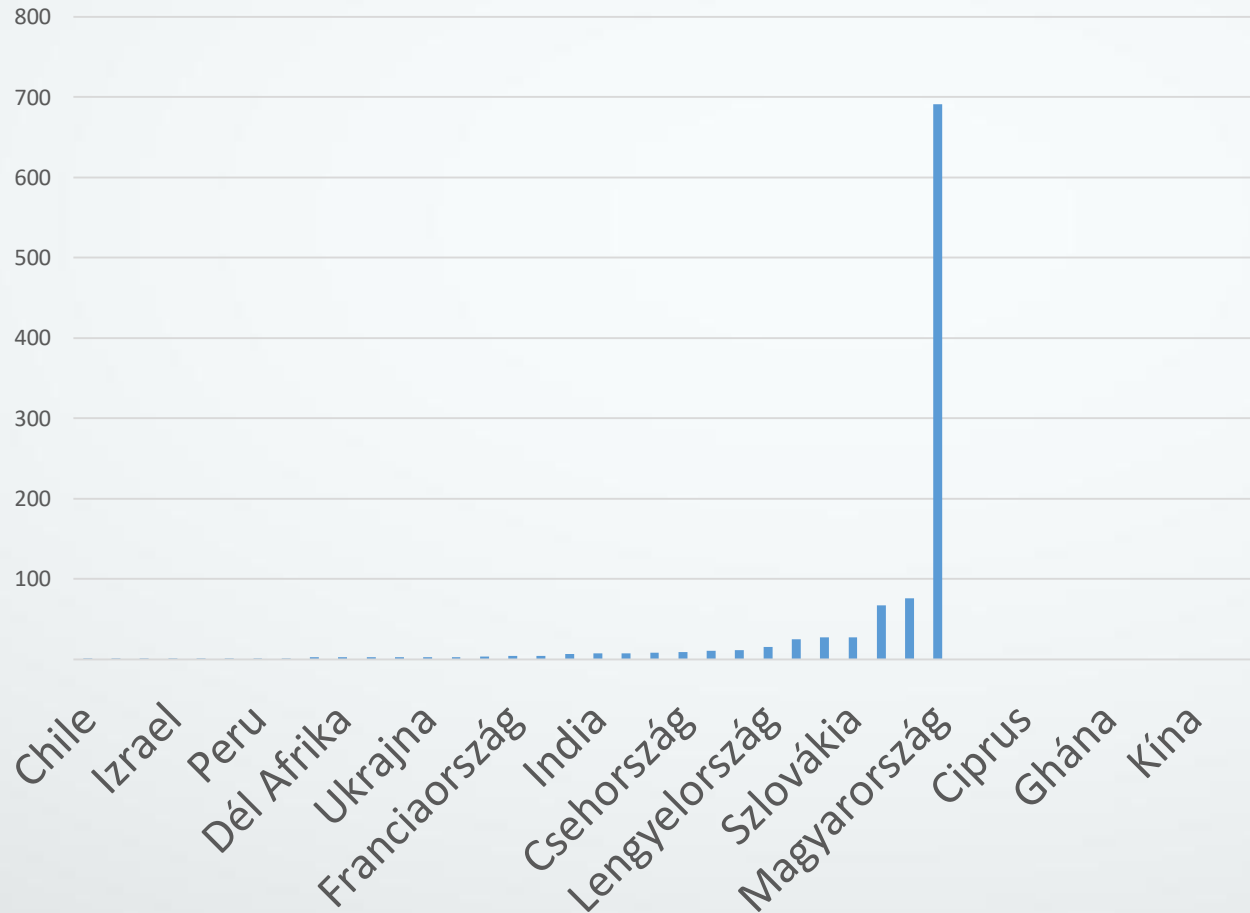

Szermaradék

Szermaradék KH alatt

**Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete**

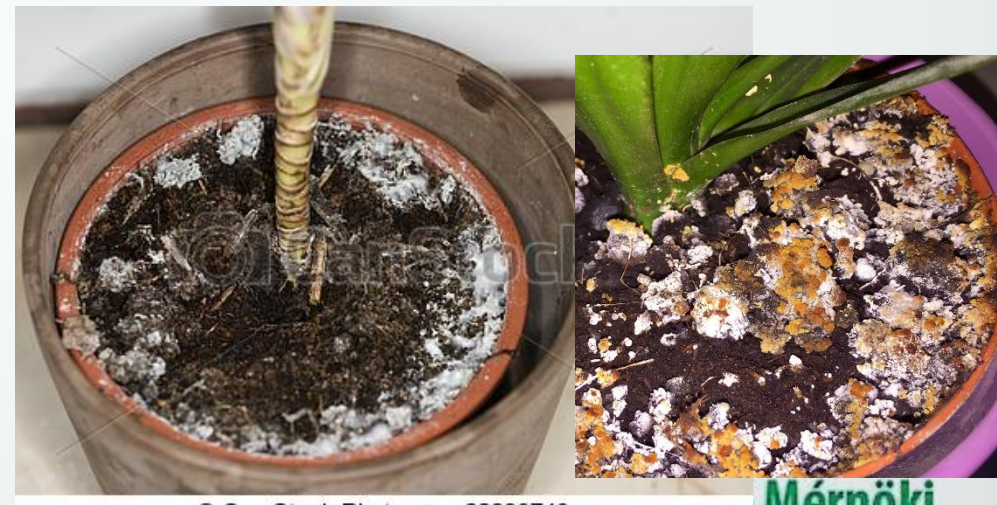
TOXINOK

TOXINOK

- Belégzés:
- Lenyelés
- Felszívódás a bőrön keresztül is lehetséges tünet

© Can Stock Photo - csp22890743

**Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete**

TOXINOK

Év	Toxikózis	Toxin	Gomba
1000 előtt	„szent Antal tüze”	lizergsav	Claviceps purpurea Anyarozs
1240	lovak elhullása (Batu kán)	satratoxin	Stachybotrys chartarum
1890	kardiális beri-beri	citreoviridin	Penicillium citreonigrum

TOXINOK

Deoxinivanelol (DON)	F. moniliforme, F. culmorum, F. avenaceum, F. nivale, F. roseum	Idegrendszeri zavar, immunzavar	alimentáriás toxikus aleukia, haemorrágiás szindróma, nyelőcsőrák
Diacetoxiscirpenol	F. moniliforme, F. equiseti	leukémia	
Fumonizin	F. moniliforme, F. culmorum, F. avenaceum, F. nivale	nyelőcsőrák	
HT-2 toxin	F. moniliforme, F. culmorum, F. avenaceum, F. nivale	Idegrendszeri zavar, immunzavar	
Nivalenol	F. moniliforme, F. oxisporum, F. culmorum, F. avenaceum, F. nivale		

Termék	Maximális szint (µg/kg)		
	B1	B1+B2+ G1+G2	M1
Dió, mogyoró, mandula, gesztenye, szárított gyümölcsök és ezek feldolgozott termékei (közvetlenül emberi fogyasztásra vagy élelmiszer-összetevőként való felhasználásra)	2	4	-
Földimogyoró (ha emberi fogyasztás vagy élelmiszer-összetevőként való felhasználás előtt válogatással vagy más fizikai kezeléssel tisztítják)	8	15	-
Dió, mogyoró, mandula, gesztenye, szárított gyümölcs és zöldség (ha emberi fogyasztás vagy élelmiszer-összetevőként való felhasználás előtt válogatással vagy más fizikai kezeléssel tisztítják)	5	10	-
Édesipari termékek	1	1	-
Gabonafélék (beleértve a hajdinát, Fagopyrum spp) és gabonaőrlemények (közvetlen emberi fogyasztásra vagy élelmiszer-összetevőként való felhasználásra)	2	4	-
Gabonafélék (beleértve a hajdinát, Fagopyrum spp) a kukorica kivételével (közvetlen emberi fogyasztásra vagy élelmiszer-összetevőként való felhasználásra)	2	4	-
Fűszerek: - paprika (Capsicum spp) egész vagy őrölt, beleértve a csilit, csiliport - bors (Piper spp) fehér és fekete - szerecsendió (Myristica fragrans) - gyömbér (Zingiber officinale) - kurkuma (Curcuma longa)	5	10	-
Tej és tejtermékek (a felhasznált tej arányának megfelelően)	-	-	0,05

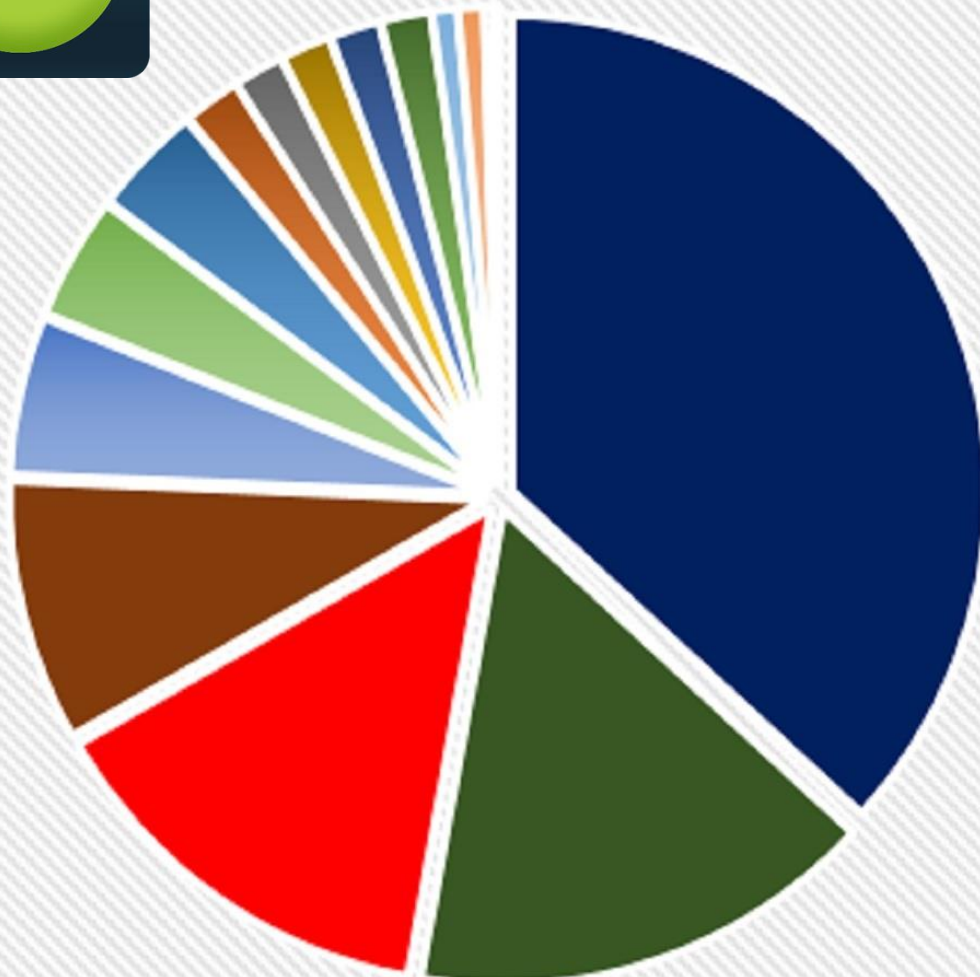

Közel 20 000 hatósági minta

300 toxin

Toxinok

- Aflatoxin B1
- DON (vomitoxin)
- Ochratoxin-A
- F2-toxin (zearalenon)
- Fumonizin (B1+B2)
- T-2 toxin
- Patulin
- HT-2 toxin
- Fusarenon-X
- Neosolaniol
- Nivalenol
- DAS (vomitoxin)
- Fumorozin (B1)
- Fumorozin (B2)
- T-2 és HT-2 toxin összege
- Összes Fumonizin
- Citrinin

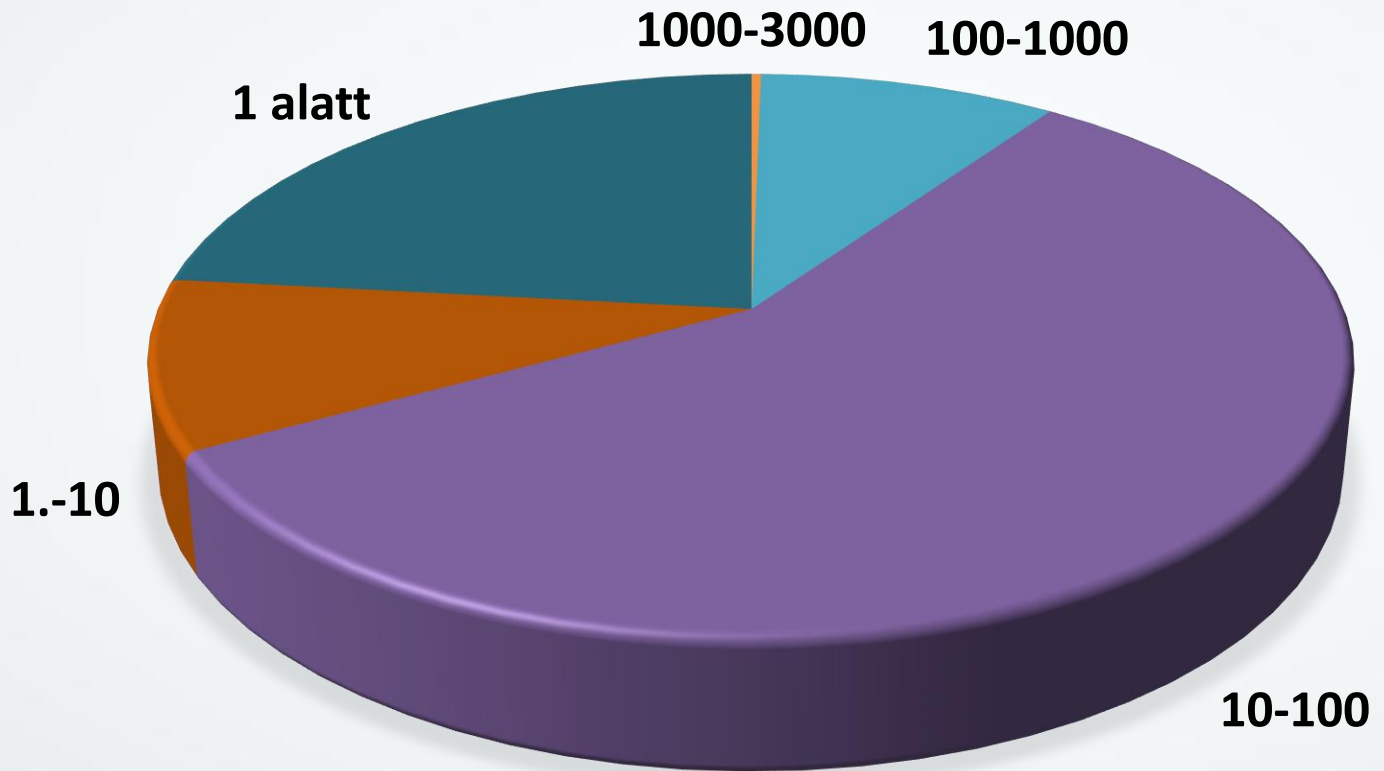
Aflatoxin B1	7018
DON (vomitoxin)	3029
Ochratoxin-A	2654
F2-toxin (zearalenon)	1696
Fumonizin (B1+B2)	1026
T-2 toxin	802
Patulin	720
HT-2 toxin	367
Fusarenon-X	325
Neosolaniol	325
Nivalenol	325
DAS (vomitoxin)	324
Fumorozin (B1)	164
Fumorozin (B2)	164
T-2 és HT-2 toxin összege	60
Összes Fumonizin	31
Citrinin	2

Toxinok $\mu\text{g}/\text{kg}$

TOXIN

Toxin értékek /5-10 $\mu\text{g}/\text{kg}$ /

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete

Kukoricacsíra	HU		Fumonizin (B1+B2)	=	2160	µg/kg
Búza	HU	Veszprém	DON	=	2170	µg/kg
Búzakorpa 400g	HU	Borsod-Abaúj-Zemplén	DON	=	2240	µg/kg
Búza	HU	Hajdú-Bihar	DON	=	2262	µg/kg
Kukorica szem	HU	Baranya	Fumonizin (B1+B2)	=	2310	µg/kg
Étkezési búzakorpa	HU	Bács-Kiskun	DON	=	2440	µg/kg
Búza Hajdúdorogi Bocskai Magtár Kft	HU	Szabolcs-Szatmár-Bereg	DON	=	2544	µg/kg
Kukoricacsíra	HU		DON	=	2560	µg/kg
Búza	HU	Hajdú-Bihar	DON	=	2570	µg/kg
Búza	HU	Pest	DON	=	3377	µg/kg
Por-Léha	HU	Fejér	DON	=	3380	µg/kg
Csongrádi Búza grahamliszt GL 200 1 kg	HU	Csongrád	DON	=	3500	µg/kg
Takarmánybúza	HU	Borsod-Abaúj-Zemplén	DON	=	3590	µg/kg
Kukorica	HU	Komárom-Esztergom	DON	=	3865	µg/kg
Kukorica	HU	Bács-Kiskun	Fumonizin (B1+B2)	=	4025	µg/kg
Kukorica szem	HU	Baranya	Fumonizin (B1+B2)	=	4105	µg/kg
Étkezési búzakorpa 25 kg	HU	Bács-Kiskun	DON	=	4780	µg/kg
CGF	HU		DON	=	5470	µg/kg
Étkezési búza	HU	Csongrád	DON	=	5515	µg/kg

Toxin értékek /5-10 µg/kg/

Kivégezték a péket

Tésztagyári durum dara HU Fejér DON = 2150 µg/kg

Abonett Bio kukoricás extrudált kenyér, gluténmentes 100g HU Somogy Fumonizin (B1+B2) = 1468 µg/kg

Bio tönkölybúza hántolt 1 kg HU DON = 833,5 µg/kg

Auchan zsemle HU Budapest DON = 504 µg/kg

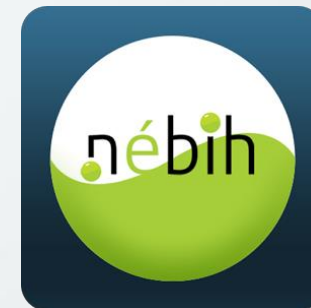
Spar Natur Bio Teljeskiőrlésű rozsliszt HU Budapest DON = 370 µg/kg

Gyermelyi Csusza tészta 500 g HU Baranya DON < 200 µg/kg

Spar Corn Flakes kukoricapehely 250 g Fejér DON = 110 µg/kg

Go!Life Gyümölcsös Múzlis Gabonakeksz 300 g PL Békés DON < 40 µg/kg

Chia magos vekni 350 g HU Hajdú-Bihar DON < 20 µg/kg

**Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete**

Mycotoxinok egészségre gyakorolt hatása függ:

- a vegyület toxicitásától
- az elfogyasztott mycotoxin mennyiségétől
- az egyén immunológiai állapotától
- más mycotoxinok jelenlététől
- Jelentőségük miatt az élelmiszerekben és takarmányokban rendszeres ellenőrzés alá esnek
- Az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO) becslése szerint a világ élelmiszereinek 25% -a mycotoxinok szennyezett. Ázsiában és Afrikában egy tanulmány szerint a növények 10-50% -a

Az elmúlt évek „élelmiszer botrányai

- 2005 paprika botrány (aflatoxin, ochratoxin)
- 2009 sajtos tallér (deoxynivalenol)
- 2008 popcorn(deoxynivalenol)
- 2008 búzaliszt (zearalenon)
- 2009 nyara Hódmezővásárhely (zearalenon)

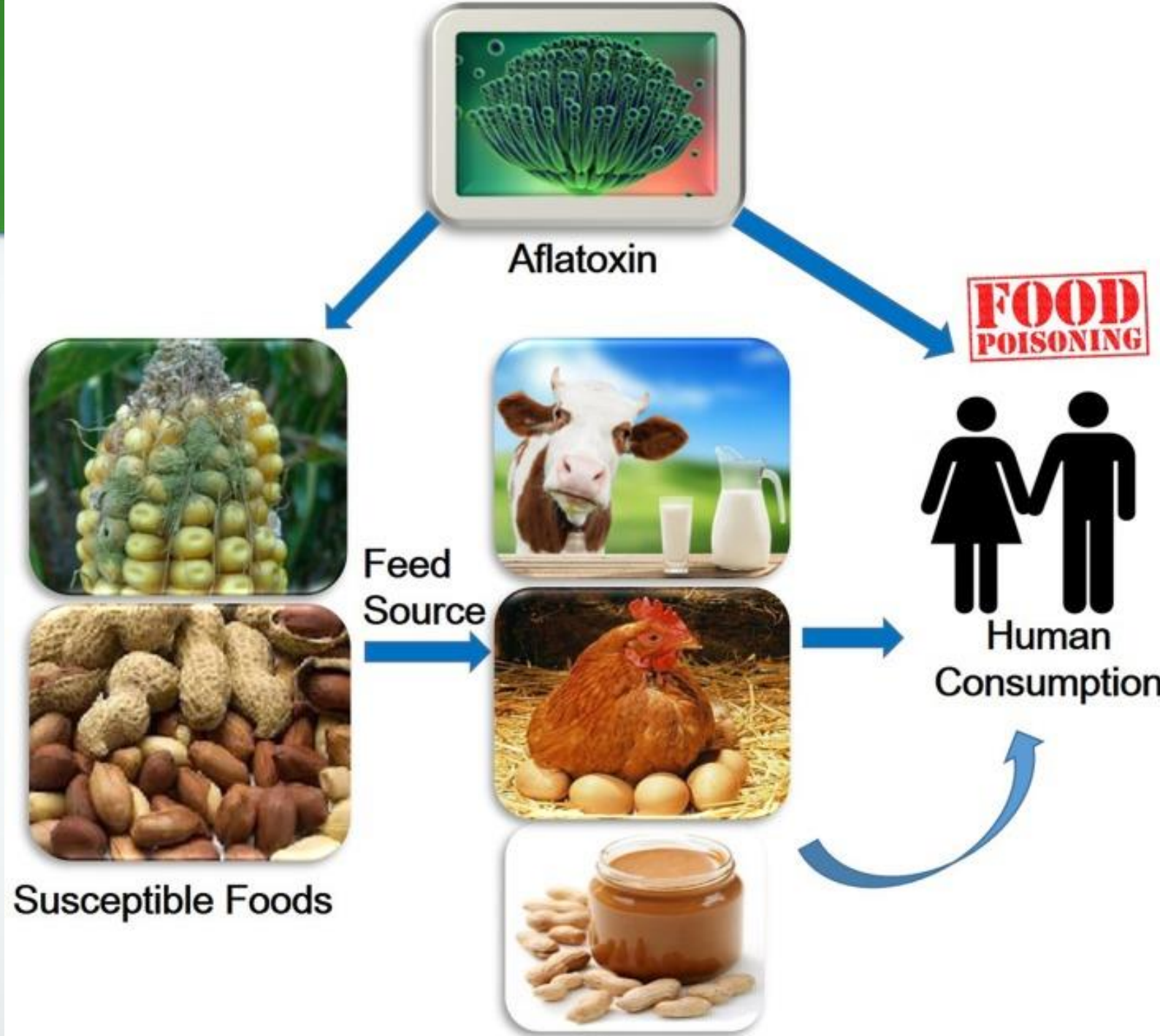
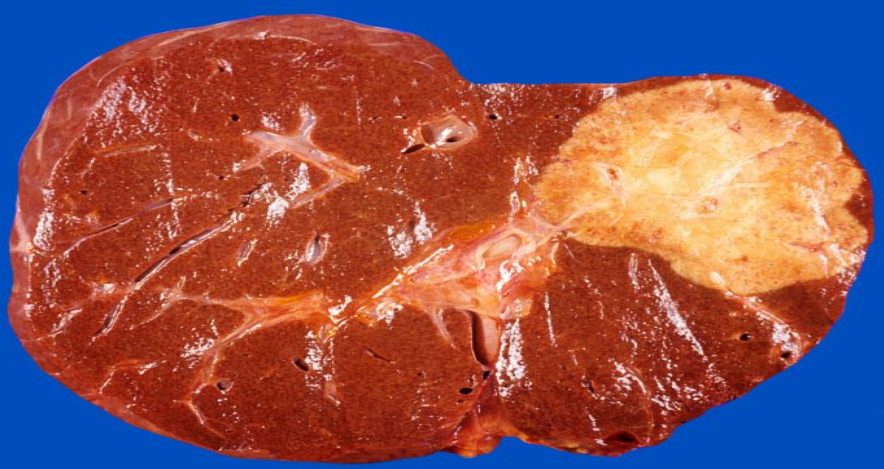

Aflatoxin

- Minden állatfajban carcinogen
- Hepatitis B fertőzés és aflatoxin együtt cocarcinogen/ Növeli a tumor valószínűségét /
- aflatoxin lehet a felelős a globális a májsejt rák-esetek 4,6-28,2% -ában
- Az aflatoxinok májkárosító hatása elsősorban a lipid peroxidáció és a DNS oxidatív károsodásának tulajdonítható
- Azt találták, hogy az aflatoxin jelenléte a poszt-mortális agyszövetben azt sugallja, hogy képes átkelni a vér-agy gáton

T-2 mykotoxinok a "trichothecene" csoport/ Fusarium/

- deoxynivalenol (DON), T-2 toxin, HT-2 toxin, diacetoxiscirpenol, fuzarenon-X, nivalenol
- termelődésük 0-10°C-on
- búzában, rozsban, kukoricában, zabban, árpában, szalmában, szénában
- **1. A hemopoetikus/ vérképző/ hatások, 2. Immunszuppresszió, 3. Gyomor-bél hatások, 4. Neurotoxikus hatások (nyugtalanlás; reflexek kiesések; idegrendszeri tünetek), 5. Dermotoxicity (nekrózis)**
- fehérje és DNS szintézist gátolják / erős sejtmérgek/

Lehetséges exposíciók és tünetek

- Belégzés: T2 mycotoxin aeroszol formában
- Lenyelés: T2 mycotoxinnal szennyezett élelmiszer vagy víz fogyasztása
- Felszívódás a bőrön keresztül is lehetséges tünet

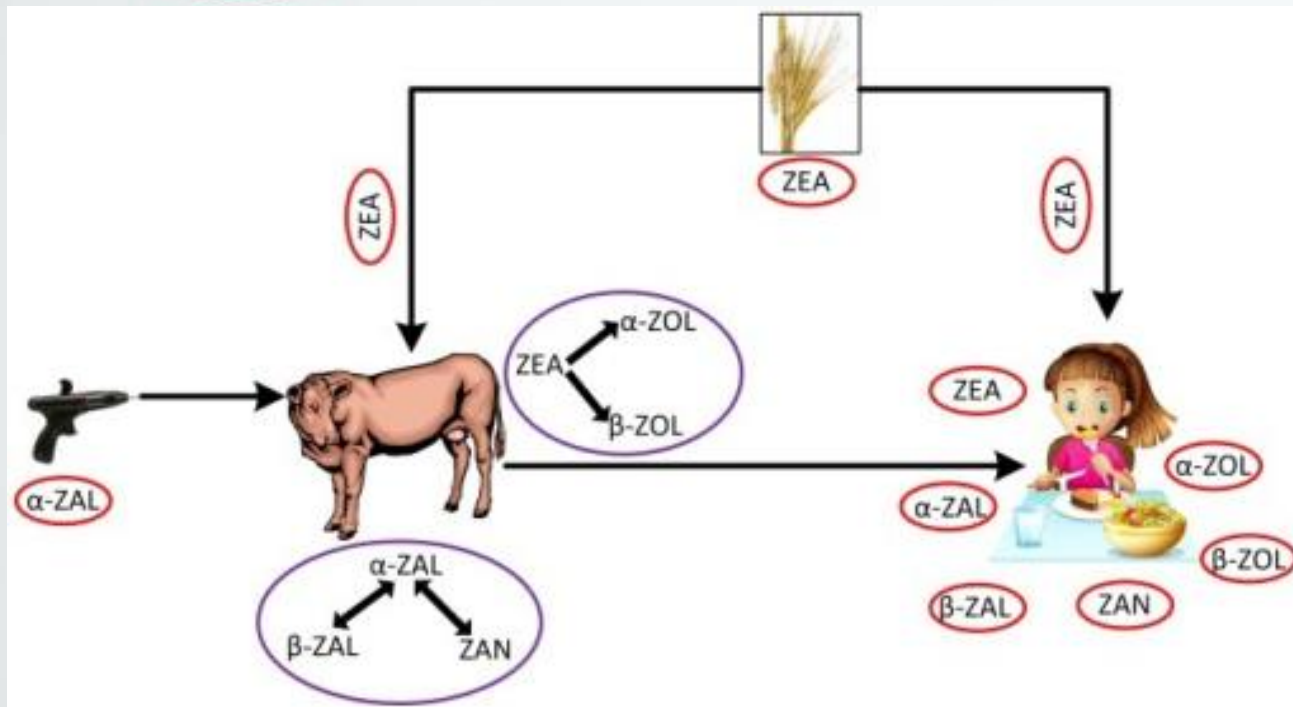
• Tünetek

- Belégzés után: Orr / torok fájdalom, orrvérzés, viszketés, tüszögés, vér köhögése, mellkasi fájdalom
- Lenyelés után: gyomorfájás, hasmenés, hányás, influenzaszerű tünetek
- Bőrön keresztül: viszketés, hólyagok

Az alfa zearalenon és a zeranol humán expozíció útjai

Expozíció:

- szennyezett gabona fogyasztása
- belélegzés a mezőgazdasági dolgozóknál
- legfontosabb expozíciós út azonban növekedési adalékként állat tartásban/tejben is kimutatható! EU-ban tiltott!
- / USA-ban leggyakoribb bevétel: marhahús és a popcorn!

zearalenon szerkezetileg hasonló a dietilstilbestrolhoz (DES)

Következmények?

- pubertás praecox/korai nemi érés/
- infertilitas/ meddőség?/
- emlő daganat ?

Ochratoxin

dihidro-kumarinhoz kapcsolódó β -fenilalanin vegyület

- leggyakoribbak a raktári penészek között

- gabonákban, / Árpa a legfontosabb forrás/ hüvelyesekben, kávéban, szójában, kakaóban, sörben, szőlőben, borbán, aszalt gyümölcsben, fűszerekben, húsokban, belsőségekben, sajtokban

- **Kiürülés lassú, hosszasan kötődik az albuminhoz**
- vesében, májban, izomban felhalmozódik!

Ochratoxin

- legjelentősebb hatása a nephrotoxicitás / vesekárosodás/
- Immunszuppresszív, / immunitás csökkenés/
- teratogén / fejlődési rendellenességet okozó hatás/
- rákkeltő hatású.

Claviceps purpurea / anyarozs / Ergotizmus

Gangraenas ergotizmus

- Fekélyes végtagok, gyakran az ujjak elvesztésével jár
- „Szent-Antal tüze”

Konvulsiv ergotizmus

- Remegés, vakság, görcsök, hallucinációk/ Salemi Boszorkányok/

Egyéb mycotoxinok

Patulin

- Leggyakoribb előforsulás: alma, almakészítmények
- Rákkeltő és immunsupresszív
- Gyomorfekély, vérzést is okozhat

fumonizin

- Leggyakoribb: kukorica/ USA:90-100%.ban fertőzött?
- Carcinogén: nyelőcső rákkal hozták összefüggésbe

Vomitoxin/DON/

- Leggyakoribb: gabonafélékben
- Immunsupresszió, emésztőszervi megbetegedések

Humán patogén gombák

Aspergillus	aflatoxin	láz, köhögés, mellkasi fájdalom vagy légszomj. Idegrendszeri zavarok, májkárosodás , Tumor
Cytospora chrysosperma		arcüreg és orr fertôzés
Phomopsis		csontbőrtyagyulladás
Coniothyrium fuckelii	A málna leptoszfériás betegsége	Melanomma
Schizophyllum commune		agyi tályog, légúti és tüdő-mikózis, arcüreggyulladás
Leptosphaeria		májfertôzés
Alternaria		allergia
Cladosporium		allergia, asztma
Epipicocum		allergia
Cryptococcus neoformans		Agyhártyagyulladás, meningitis
Stachybotrys	feketepenész	légúti károsodás, súlyos fejfájás
Pneumocystis		tüdőgyulladás

Humán patogén gombák

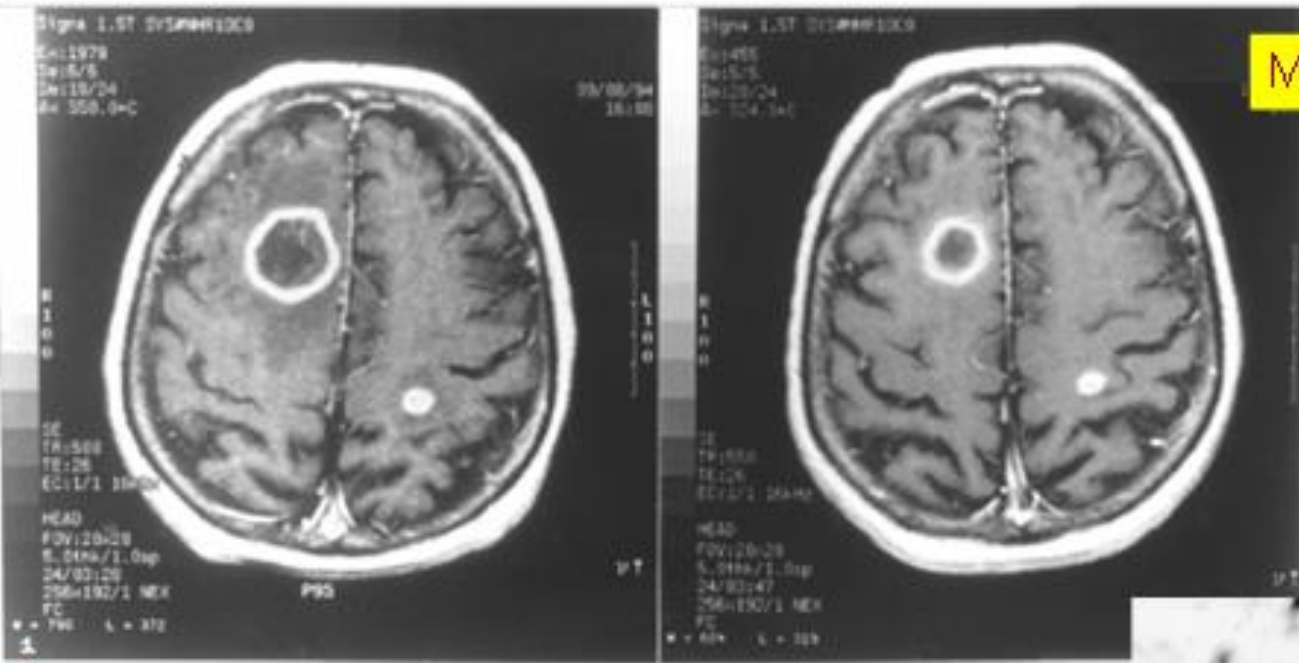
Dr. Vajna László

A hasadtlemező gomba (*Schizophyllum commune*) a [bazídiumos gombák](#) (*Basidiomycota*)

Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete

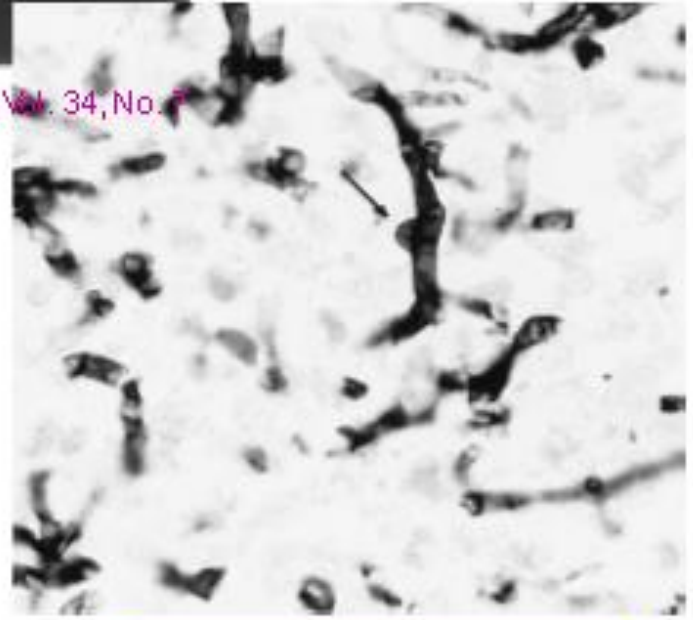

MR felvétel

Átvéve: JOURNAL OF CLINICAL MICROBIOLOGY, July 1996, p. 1628–1632 Vol. 34, No. 7

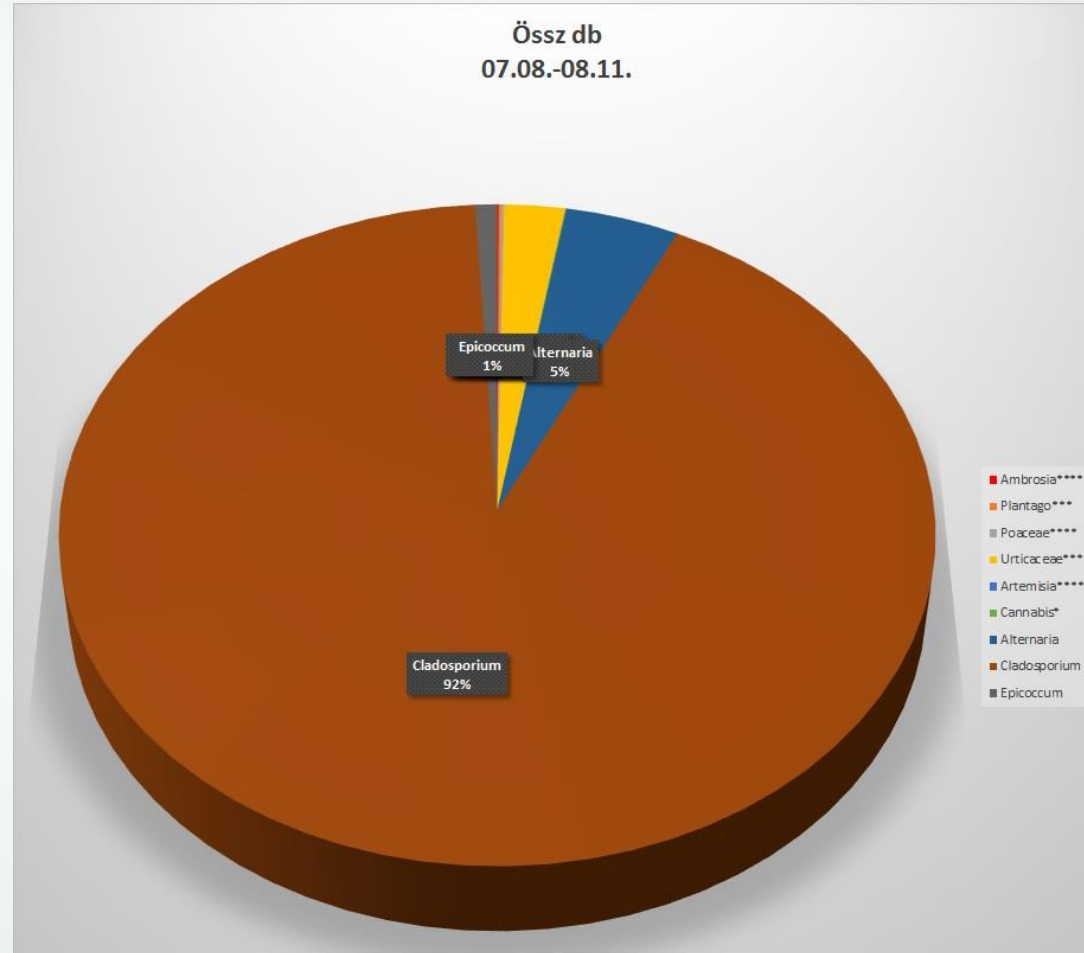
Kitenyésztve

metszet szövetből

Allergic Fungal Sinusitis (AFS)

Könnyező házigomba (Merulius lacrymans)

↑
CO₂

A Merulius lacrymans a cellulóz elbontása során vizet és széndioxidgázt termel. A folyamat kémiai képlettel:
 $C_6H_{10}O_5 + 12O = 5H_2O + 6CO_2$

VÉDEKEZÉS

A beteg fák kivágása

Rendszeres gombák
elleni védekezés

Felvilágosítás

Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete

**Valóban egészséges az
amit annak hiszünk?**

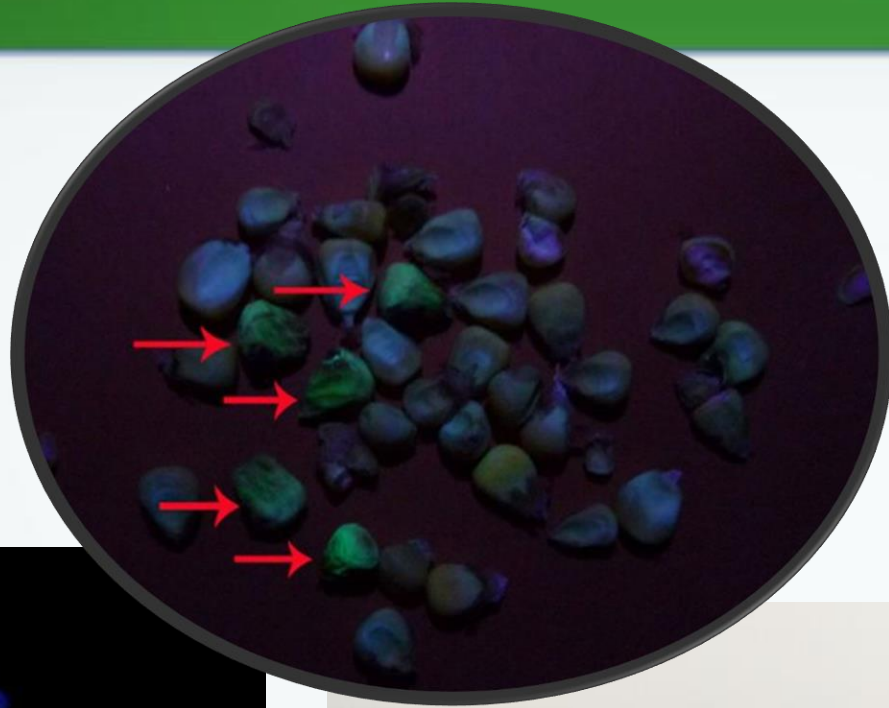

Download from
Dreamstime.com
This watermark comp image is for previewing purposes only.

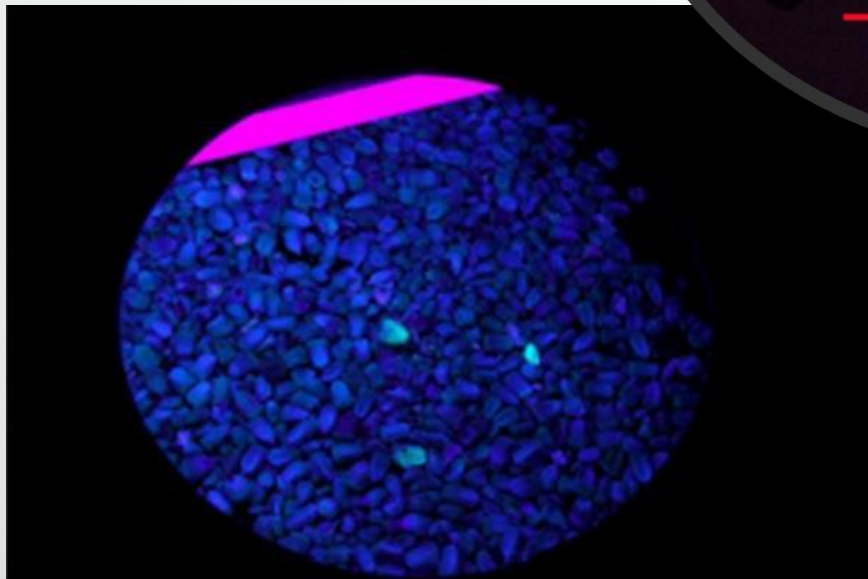
49557455
Marek Uliasz | Dreamstime.com

VMNK eszközök

Monitox 500

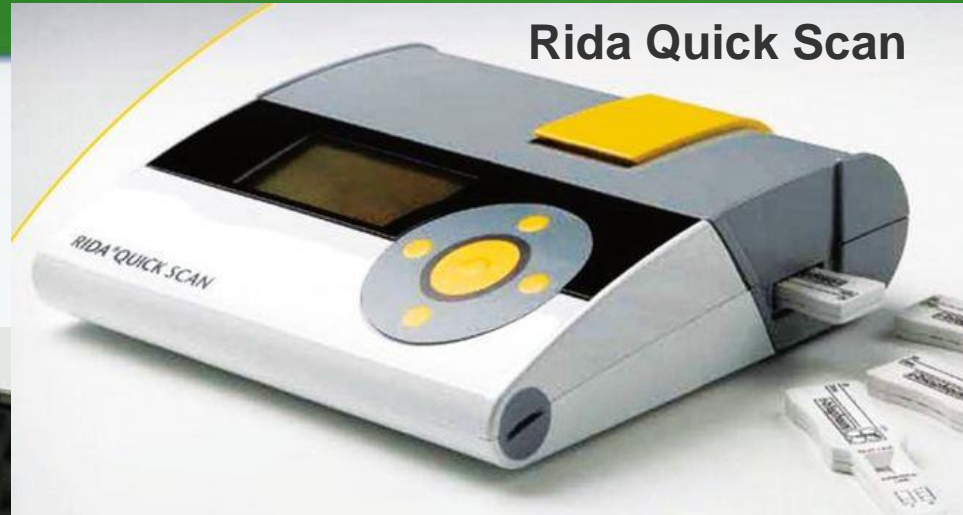

VMNK eszközök

RIDA® QUICK

Rida Quick Scan

Ридер
RIDA® QUICK SCAN

Сканер для
считывания
штрих-кода

Принтер

DON (deoxynivalenol) aflatoxin

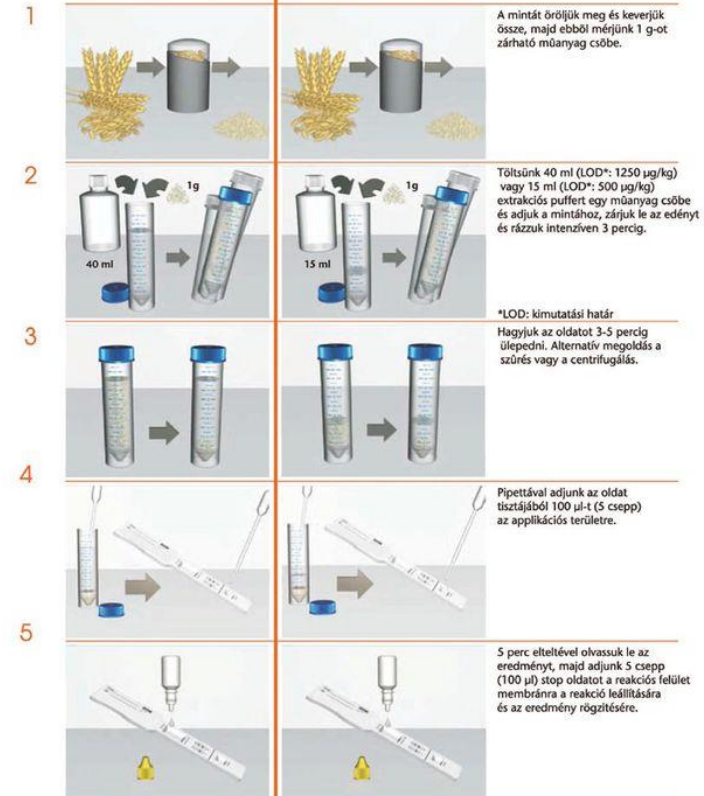
r-Biopharm allergén tesztek:
Mustár, szója, alma, protein

RIDA®QUICK DON
Art. No. R5904

Rövid áttekintés

Kimutatási határ 1250 µg/kg

Kimutatási határ 500 µg/kg

VMNK eszközök

PH, EC

Drón

PIC·2·RATE

Spray2rateNGe

**Magyar Növényvédő Mérnöki
és Növényorvosi Kamara
Vas Megyei Területi Szervezete**

Levelezési cím:
9762 Tanakajd, Ambrózy sétány 2/A
*
Irodánk:
9700 Szombathely, Pálya utca 2. |
*
Weboldal:
www.vmnk.hu
*
Facebook:
facebook.com/vasmegyeiNK
*
E-mail:
info@vmnk.hu, titkar@vmnk.hu, elnok@vmnk.hu
*
Telefonszám: +36 70 202 1215

**KÖSZÖNÖM
A FIGYELMET!**